

Eén is er die omziet

psalmteksten ter troost en bemoediging

Woerden, maart 2022

Bert van Kooten

*In dankbare herinnering aan mijn voormalige collega,
dominee Sjaak Hage (1951 - 2022),
met wie ik kostbare openhartige gesprekken mocht hebben
rond meerdere psalmen uit deze bundel*

*'Hij vertrouwt je toe aan zijn engelen,
die over je waken waar je ook gaat.'* (Psalm 91,11)
Foto op de omslag: 'La fuite en Egypte' van Georges Castex
Schilderij uit 1891 in de kerk van Saint-Médard in Attichy (Frankrijk)

Teksten uit deze bundel mogen vrijelijk worden geciteerd en gebruikt.
Wanneer teksten op schrift of op internet worden overgenomen, a.u.b. de bron vermelden.

‘Wil je een boekje met troostpsalmen voor me meebrengen?’

‘Afdeling 5B, kamer 6. En ik zal zorgen, dat mijn vader op tijd klaar is om met jou naar de kerkdienst te gaan.’

Jan, onze goede buurman van 84 jaar, bij wie anderhalve maand geleden longkanker was geconstateerd met uitzaaiingen in de botten, was eerder in de week opgenomen in het ziekenhuis. De pijnbestrijding moest goed ingesteld worden en wellicht zou bestraling daar een onderdeel van zijn. Zoon Norbert had me drie dagen geleden al gebeld om te vertellen hoe het met zijn vader ging. Niet echt goed. Ik had aangeboden om zondag met Jan naar de kerkdienst te gaan. Norbert belde terug dat Jan daarnaar uitzag en dat alles geregeld was.

De zaal waar de zondagse kerkdienst gehouden zou worden had van zichzelf weinig te bieden: een vierkante zaal met kale witte muren en een ongezellig hoog plafond. Niet echt sfeervol. Maar er stonden een orgel, een lezenaar, een paaskaars en een tafel met daarop de Bijbel, brood en wijn en de adventskrans. En er waren kerkgangers: patiënten uit het ziekenhuis in hun rolstoel of op hun bed, zorgzame vrijwilligers, een organist en een oudere predikant uit de stad. En wij waren er: Jan in zijn rolstoel, goed warm ingepakt door zijn zorgzame zoon en ik, zijn buurman, goede kennis en voormalige parochiepastor.

De kerkdienst begon en er ging iets gebeuren. We vierden de eerste zondag van de Advent. Een klein uur van samenzijn met gesproken, gebeden en gezongen woorden en gebaren van liefde en troost.

Als we napraten vertelt Jan dat de dominee alles keurig aan elkaar heeft gepraat. Hoor ik een kritische ondertoon? Die is er wel, maar er is ook de aanzet voor wat eigenlijk gezegd moet worden, namelijk dat Jan (juist door hoe de voorganger er even naar verwees) is geraakt door een zin uit het openingslied. *‘Gij zijt in ons verloren, wij durven U niet aan.’ (*1)*

Jan vertelt dat hij enkele weken geleden begonnen was om thuis met z’n vrouw na het avondeten weer een stukje uit de Bijbel te lezen. Ze hadden zich voorgenomen zich te laten leiden door het lezingenrooster van hun kerk en lazen het Lukasevangelie. Nu, tijdens de kerkdienst, had Jan bedacht dat hij wellicht beter de psalmen kon lezen: *‘Er zijn toch troostpsalmen in de Bijbel, zo’n twintig als ik het me goed herinner’*, zei hij. *‘Kun je een boekje met die troostpsalmen voor me meebrengen?’*

Jan was de diaken van de parochie, niet gewijd, maar als geen ander toegewijd. Uiterst bewogen en gedreven. En zolang ik hem kende (al meer dan 25 jaar) altijd bewogen door de nood van kwetsbare medemensen, altijd in de weer om anderen te helpen. Geloof betekende voor hem levensrichting: de goede weg gaan, het goede doen, barmhartig zijn, de naaste liefhebben. Zo kende ik Jan ook van de ‘preken’ die hij als lekenvoorganger in zondagse vieringen gehouden had.

Hij had me in voorbije jaren meermalen gevraagd om enige hulp bij het maken van zijn overwegingen en mij was opgevallen dat daarin altijd de horizontale lijn, de ethiek (hoe wij mensen als gelovige christenen, Jezus-volgelingen, met elkaar moeten omgaan) centraal stond. De verticale lijn (hoe we met God omgaan of hoe God met ons omgaat, wat God voor ons betekenen kan, hoe we ons bij God geborgen en getroost kunnen weten) zat, laat ik het zo zeggen, bij Jan niet vooraan.

Nu met de nadering van zijn levenseinde (hij wist dat hij niet heel lang meer te leven zou hebben) kwam de vraag naar God in alle hevigheid bij hem binnen. *'Wij durven U niet aan'* hadden we gezongen. En Jan had gevoeld dat dat ene zinnetje verwoordde, waar hij mee worstelde. *'Durf ik het aan om me toe te vertrouwen aan de God, in wiens dienst ik zoveel van mijn tijd en energie gegeven heb, maar van wie ik juist nu niet meer goed weet of Hij er wel is.'*

Deze vraag, zo vermoedde hij, zou hem de komende tijd meermalen bezig houden. En het overdenken van de psalmen zou hem daarbij behulpzaam kunnen zijn.

'Wil je een boekje met troostpsalmen voor me meebrengen?'

'Natuurlijk, Jan', was mijn spontane reactie in eerste instantie. In tweede instantie moest ik constateren: ik heb wel een paar boeken over de psalmen in de boekenkast, maar ik denk niet dat die zijn wat Jan zoekt. Ze bieden uitleg, achtergrond, informatie, exegese. Jan gaat het om de existentiële vragen. Jan wil hulp bij zijn worsteling. Hij zoekt teksten die spreken van verlangen, van hoop, van troost. Hij hoopt door de teksten gesterkt te worden in een ervaren van geborgenheid. Hij zoekt de zorgzame nabijheid van de Levende...

Ik heb Jan geen boekje met troostpsalmen kunnen geven. Ik had hem wel materiaal kunnen aanreiken van ziekenhuiskerkdiensten rond de psalmen. Ik had hem het materiaal kunnen aanreiken dat in dit boekje verzameld is. En ik vermoed dat hij zich erdoor gesterkt en bemoedigd zou hebben gevoeld. Maar het ging met Jan zo snel zo hard achteruit. Al binnen een paar dagen na bovengenoemde kerkdienst had hij niet meer de energie en de kracht om te lezen. We hebben in de korte tijd die Jan nog had wel met elkaar gesproken. Jan kon mij troosten: hij had zich aan zijn Schepster durven toevertrouwen en vond vrede met zijn naderend levenseinde.

In de kerstnacht, de nacht waarin we vieren dat de hemel opengaat voor zegenrijke toekomst die van boven naar beneden komt, mocht er ook de beweging zijn van beneden naar boven: een moegestreden mens kon zijn aards bestaan loslaten omdat hij vertrouwensvol nieuwe toekomst durfde verwachten in het huis van de hemelse Vader.

Voor Jan was het voorliggende boekje er niet op tijd. Voor anderen die zoeken naar materiaal dat hen kan helpen bij hun omgaan met en opgaan naar God, is dit boekje hopelijk wèl op het goede moment beschikbaar.

(*1) Uit het lied 'Vanwaar zijt Gij gekomen', tekst Huub Oosterhuis, nr. 533 uit de bundel *Gezangen voor liturgie*, Gooi en Sticht, Baarn, 1996

Ter inleiding

In de ruim veertig jaar waarin we elkaars leven delen heb ik meermalen mijn vrouw benijd, omdat zij vanaf haar kinderjaren zo vertrouwd is geraakt met de Bijbel en met de psalmen. In haar protestantse traditie was het niet alleen de gewoonte om thuis dagelijks aan tafel een gedeelte uit de Bijbel te lezen, er was ook het goede gebruik dat de kinderen op de lagere school psalmversjes uit het hoofd leerden. En er was de zondagsschool die de vertrouwdheid met de Bijbelse verhalen nog weer nader ondersteunde.

Vergeleken met mijn vrouw ben ik een laatbloeier als het gaat om het persoonlijk bekend en vertrouwd zijn met het Bijbelse erfgoed. De zondagse vesperdiensten op het internaat waar ik mijn middelbare schoolopleiding volgde (het Klein Seminarie in Apeldoorn) herinner ik mij als de plek, waar ik voor het eerst echt kennismakte met de rijkdom van het boek van de psalmen. Al werd ik destijds meer nog dan door de teksten geraakt door de verstilde sfeer en de muziek van genoemd liturgisch samenzijn.

Tijdens de eerste jaren van de theologiestudie mocht ik deel uitmaken van een leefgroep van studenten. Daar sloten we dagelijks de avondmaaltijd af met een korte gebedsdienst en in die gebedsdienst stonden de psalmen centraal: psalmen (in de vertaling van Ad Bronkhorst) die als in de kloosterpraktijk gebeden werden als beurtteksten. Meerdere van de 'refreinteksten' uit de psalmen hebben zich toentertijd als kostbare bagage in mijn hoofd genesteld.

Daarna, in de praktijk van het pastoraal werk en met name in de weekendliturgie, kwamen de psalmen natuurlijk opnieuw op mijn weg. Veelal in de vertaling van Huub Oosterhuis. Maar andermaal was het vaak eerder de muziek die mij raakte dan de tekst zelf. De inspirerende en diepgelovige musicus Jean Janssen heeft mij in de beginjaren van mijn pastoraat de aanzet gegeven om ook weer wat intenser met de teksten van de psalmen bezig te gaan. Hij maakte mij attent op het vertaalwerk van Kees Waaijman, waarin de psalmteksten aan directheid en aan kracht wonnen. In de vertaling van Waaijman kwamen de psalmen op een frisse manier opnieuw voor mij tot leven.

Intussen merkte ik bij de Bijbelcursussen die ik gaf, dat ook anderen meer en meer geraakt bleken door de schoonheid, de rijke inhoud en de omvormende kracht van de psalmen. Maar uiteindelijk was het vooral in de tien jaren van geestelijk verzorger zijn in Woerden, in het Hofpoortziekenhuis en in het verpleeghuis Weddesteyn, dat de psalmen opschoven naar de kern van mijn persoonlijk geloofsleven. Ik had er boeiende ontmoetingen met name met patiënten (in het ziekenhuis) en bewoners (in het verpleeghuis) van Protestantse huize. Door de manier waarop zij juist dankzij psalmteksten in situaties van onzekerheid en pijn hun houvast bleken te vinden, inspireerden, voedden en sterkten zij ook mijn eigen geloof. Zij brachten mij er ook

toe om met grote regelmaat een psalm als uitgangspunt te nemen voor de maandelijkse kerkdienst, waarin ik mocht voorgaan.

Bij voorkeur las en besprak ik in de diensten dan die psalmen, die mij in de pastorale contacten waren aangereikt. En de ervaring was, zo merkte ik in gesprekken na afloop van de diensten, dat kerkgangers zich aangesproken, geraakt en bemoedigd hadden gevoeld door wat we met elkaar rond de psalmen gelezen, gebeden, gezegd en gezongen hadden.

De goede ontvangst van het rond de psalmen gecentreerde tekstmateriaal in de kerkdiensten bewerkte in mij het idee en het verlangen om genoemd materiaal in de vorm van een bescheiden en goed leesbaar boekje aan te reiken aan een bredere kring van belangstellenden. Aan de ernstig zieke Jan in eerste instantie. Maar ook aan u en jou: de mens die zoekt om juist bij de meer moeizame momenten van het leven houvast, richting, bemoediging en troost te vinden in de veelzijdige inhoudelijke rijkdom van de psalmen.

En dan mag het in zo'n boekje op de eerste plaats gaan om wat we kunnen opsteken van hoe andere 'gewone' mensen geraakt, gevoed, gesterkt, geïnspireerd zijn door woorden, die hen in de psalmen zijn aangereikt. Dus: de psalmen zelf voorop, de psalmteksten en wat mensen eraan beleefd en ervaren hebben.

Geen geleerde theologische verhandelingen, geen historische uiteenzetting, geen op fundamenteel onderzoek gebaseerde uitleg, maar een directe ontmoeting met hoe de psalmen de mens naast mij en mijzelf aan het hart gaan, bezielen.

Enige achtergrondinformatie bij de psalmen en een bescheiden verantwoording van de manier waarop ik naar de psalmen kijk en hoe ik ze ben gaan verstaan zal niet mogen ontbreken. Maar dat is iets voor later, voor tegen het eind van de voorliggende bundel en voor de lezers die ook daarin geïnteresseerd zijn.

Het belangrijkste zijn de psalmen zelf: de teksten, alles wat rond die teksten ervaren is, wat er vanuit de psalmen te bidden valt en wat zoekers en gelovers van vandaag zelf rond genoemde psalmteksten te melden hebben over God in hun leven.

De opbouw van elk van de komende hoofdstukken, waarin steeds een van de psalmen centraal staat, volgt de vertrouwde gang van de zondagse kerkdienst:

- een enkel woord ter inleiding
- de tekst van de psalm (of een gedeelte daarvan) in een van de beschikbare vertalingen (*2)
- een overdenking, waarin aansluiting gezocht wordt bij wat is aangereikt in ontmoetingen met patiënten en bewoners (*3)
- een gebed (of een reeks voorbeden)
- en ter afronding een verhaal, dat een eigentijds licht werpt op de thematiek van de psalm

Vijftien psalmen komen zo aan de orde.

Niet te veel, niet te weinig: het Bijbelse tiende deel van de overvloed.

En als ik in bescheidenheid een advies mag geven aan de lezer: lees de bundel niet in één keer uit.

Vooraf waar het de verschillende psalmen betreft; het is als met andere 'vitaminepillen': één per dag kan voldoende zijn. En zoek aan de hand van de titels rustig de psalm uit, die u vandaag nodig hebt.

En ja daarna zoals gezegd, voor wie erin geïnteresseerd is, ook nog een enkel woord ter verantwoording. En nog een enkele 'toegift'.

Ik hoop van harte dat de voorliggende bundel u als lezer goed mag doen, tot zegen mag zijn.

En ik spreek graag mijn waardering en dank uit jegens al degenen die aan de totstandkoming ervan hun onmisbare bijdragen hebben geleverd. Dank aan de patiënten in het Hofpoortziekenhuis en de bewoners van Weddesteyn die mij deelgenoot lieten zijn van hun leven, hun vragen, zorgen, twijfels en bovenal hun geloof. Dank aan oud collega's, pastor Wim van Paassen en dominee Sjaak Hage, die een eerste versie van deze bundel kritisch hebben gelezen en die mij waardevolle suggesties ter aanvulling en verbetering aanreikten. Dank bovenal aan mijn muze Joke die zoveel eerder dan ik de intense, vreugdewekkende rijkdom van het psalmenboek ontdekt had.

(*2) Bij de keuze van de vertaling van een psalm(gedeelte) heb ik mij voor een belangrijk deel laten leiden door degene die mij in ons pastoraal contact de betreffende psalmtekst had aangereikt. Ik wilde zijn of haar woorden overnemen en opnieuw laten klinken. Een enkele keer heb ik gekozen voor een vertaling die een verfrissend nieuw zicht zou kunnen geven op de tekst. Altijd heb ik gezocht naar een vertaling die de betreffende psalm in de kerkdienst goed tot haar recht zou laten komen. Dat wil zeggen: de vertaling diende goed leesbaar te zijn en ook goed te verstaan voor wie de tekst ervan niet voor ogen zou (kunnen) hebben. De Bijbelvertalingen, waaruit ik geciteerd heb, zijn de volgende:

- Willibrordvertaling, geheel herziene uitgave 1995, © Katholieke Bijbelstichting 's-Hertogenbosch 1995
- De NBG-vertaling 1951 © Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap 1951
- Naardense Bijbel, Vertaald uit Grieks, Hebreeuws en Aramees door Pieter Oussoren © Skandalon, Vught, 2004
- De Nieuwe Bijbelvertaling © Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap 2004
- De Groot Nieuws Bijbel © Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap 1995

(*3) De overdenkingen worden afgedrukt in korte alinea's met daartussen een regel wit. De ervaring leert, dat dit niet alleen plezierig leest maar ook helpt om de geboden tekst meditatief te lezen.

Bidden met de psalmen (een kort verhaal vooraf...)

Mevrouw van den Burg was ernstig ziek. Haar hart functioneerde al niet zo best. Ze had het af en toe heel benauwd.

En nu had ze ook nog een longontsteking opgelopen.

Gelukkig sloegen de medicijnen goed aan.

Maar het bleef spannend hoe het verder zou gaan

In die spanning, in die benauwdheid, had ze willen bidden zoals ze tot nu toe haar leven lang gedaan had.

Maar het ging niet meer zo makkelijk.

Het leek alsof ze niet meer zo goed wist of de Heer haar wel echt zou horen.

Ze was er niet meer zo zeker van, dat de Heer naar haar zou omzien.

'Weet u', zei ze, 'ik heb het vroeger wel goed geleerd:

bidden met de woorden van de psalmen.

De psalmteksten zijn me heel vertrouwd.

Ik ken er heel veel uit mijn hoofd.

Maar of ze waar zijn, of ze voor mij waar zijn,

tegenwoordig twijfel ik daar nog wel eens aan.

Ziet de Heer werkelijk naar mij om?

Soms weet ik het niet meer.

*Ik moet eerlijk zeggen: ik ben dan wel heel blij,
dat ik in mijn jeugd de psalmen heb mogen leren.*

*Want juist nu het zo moeilijk wordt in mijn leven
en nu af en toe de twijfel toeslaat,*

juist nu houd ik mij vast aan die bemoedigende stemmen van vroeger.

Alsof mijn ouders en de onderwijzers van de lagere school

en de dominee bij wie ik catechisatie heb gevolgd, nog ergens bij me zijn.

Vertrouw er maar op, zeggen ze.

*Echt waar, ook wanneer je het gevoel hebt, dat je er alleen voor staat,
dan is er toch de Heer die naar je omziet.*

Hij houdt zijn oog op jou gericht en zal bij je zijn, waarheen je weg ook leidt.

Als ik die stemmen van vroeger terughoor, voel ik mij weer gerustgesteld.

Dan komt er vrede in mijn hart.

Dan durf ik weer te vertrouwen op wat de psalmen mij aanreikten:

de Heer ziet naar mij om; Hij is ook mij genadig.'

Psalm 138, Verlaat niet wat uw hand begon

Ter inleiding

Een lied van lofprijzing en dankzegging, dat is psalm 138.

De psalmist spreekt er zijn vertrouwen in uit,
dat de Heer naar hem omziet
en hem helpen zal.

Maar als de nood hoog is
en de mens zelf geen uitweg ziet,
zo klinkt op het eind van de psalm mee,
kan er twijfel en onzekerheid opkomen
en kan de mens toch ook in verwarring geraken.

Dan mag de smeekbede zijn
dat het waar zal wezen
dat de Heer inderdaad niet zal loslaten
het werk dat zijn hand begon.

Bijbellezing: Psalm 138

(Willibrordvertaling, 1995)

Op naam van David

Ik prijs U met heel mijn hart;
onder het oog van de goden zing ik een loflied op U.
Ik buig mij diep naar uw heilige tempel,
ik prijs U voor uw liefde en trouw;
groter dan verwacht is uw naam, is uw woord:
nauwelijks riep ik of U hebt geantwoord,
en levensmoed in mij opgeroepen.
Alle vorsten van de aarde, Heer, moeten U prijzen,
wanneer zij vernemen wat uw mond heeft gezegd.
Zij moeten de wegen van de Heer bezingen,
want de glorie van de Heer is groot.
De Heer ziet de onderdrukte, hoe verheven Hij ook is;
hoe hoog Hij ook staat, Hij zorgt voor je van ver.
En als ik verder ga, van alle kanten bedreigd,
dan houdt U mij in leven, vijandige woede ten spijt;
U strekt uw hand naar mij uit,
uw rechterhand brengt mij redding.
Heer, die voor mij opkomt,
uw liefde kent geen grenzen:
Heer, laat wat uw hand gemaakt heeft niet in de steek.

Ter overdenking

*'Als ik, omringd door tegenspoed, bezwijken moet,
schenkt Gij mij leven.*

Is 't, dat mijns vijands gramschap brandt,

Uw rechterhand zal redding geven.

De HEER is zo getrouw als sterk;

Hij zal Zijn werk voor mij volenden,

Verlaat niet wat Uw hand begon,

O Levensbron, wil bijstand zenden.' (*4)

Psalm 138 in de berijmde versie.

Mevrouw Thole droeg mij vers 4 voor.

Wat een zegen toch wanneer je in je jonge jaren zo vertrouwd bent gemaakt met de rijke geloofstraditie van de psalmen: zo vertrouwd dat je er later uit putten kunt. Uit het hoofd. Op elk moment en in elke situatie. Zo'n troost kan dat bieden, zo'n rijkdom.

Was dit op dat moment ook zo voor mevrouw Thole. Bood psalm 138 haar rijke troost?

Ja en nee.

Allebei, moeten we zeggen.

Want dat troost schenkend vertrouwen dat de Heer nabij is en juist in de nood zorg wil dragen voor zijn mensenkind, daar wist ze van. Ze kon ervan verhalen en putte er wellicht moed uit. Maar er speelde ook iets anders.

De tranen in haar ogen bij het voordragen van de psalmtekst waren niet alleen tranen van dankbare ontroering om de goedheid van de Schepper. Het waren ook tranen van verdriet: verdriet om wat er gebeurd was en om hoe ze zich voelde.

Er was een kwaadaardige kanker geconstateerd. Ze was geopereerd. Binnen de kortste keren. Zoals dat tegenwoordig vaak gebeurt: snelle actie, waardoor soms, gelukkig, verdere narigheid voorkomen kan worden.

Ze was geopereerd en de operatie was geslaagd, maar het gevaar was niet geweken. Een behoorlijk zware chemokuur zou moeten voorkomen dat eventuele uitzaaiingen alsnog ernstige schade zouden kunnen berokkenen. En ook als de chemokuur

goed z'n werk zou doen, zou er nog de onzekerheid blijven van hoe en hoe lang verder.

'Een soort achtbaan' noemde mevrouw Thole de situatie waarin ze zo volkomen onverwacht terecht was gekomen. Je zit in een karretje en dat gaat er met een enorme vaart vandoor. Je kunt er niet uit, ook niet als het karretje zo door allerlei bochten vliegt dat je er angstig en misselijk van wordt.

Een week van te voren was er nog niets aan de hand geweest, voelde ze zich eigenlijk prima. Toen ging ze voor een betrekkelijk kleine last even naar de dokter en het volgende moment was er van alles met haar gaan gebeuren. Van onderzoek naar onderzoek. Een schokkende uitslag. En voor ze tijd had gehad om het wat te laten bezinken, lag ze op de operatietafel.

En nu dus de chemo. En het gesprek met de geestelijk verzorger.

En waarom is ze zo in tranen wanneer ze uit het hoofd psalm 138 opzegt? Ze geeft het eerlijk toe: *'Eigenlijk probeer ik met de woorden van de psalm mijn verdriet, mijn wanhoop, mijn kwaadheid te overstemmen.'*

Mevrouw Thole is een gelovige vrouw, nauw betrokken bij het kerkelijk leven in de Hervormde gemeente. En ze vindt dat ze vertrouwen zou moeten hebben. Ook nu haar gezondheid en eigenlijk haar leven zo ernstig bedreigd wordt, moet ze vertrouwen hebben. Ze moet zich, zo vindt ze, kunnen toevertrouwen aan de Heer in de gelovige zekerheid dat het welgedaan is wat Hij doet.

Maar ze kan het niet. Ze heeft het vertrouwen niet. Ze kan niet tot gelovige overgave komen. Integendeel zelfs. Ze voelt zich boos, opstandig. Niet alleen tegen de hele situatie. Ook tegen haar man. Zelfs tegen God.

En ze is teleurgesteld in zichzelf. Erg teleurgesteld. Zij, zo'n diepgelovige en kerkgetrouwe vrouw: nu het erop aankomt is het er niet. Het rustgevende vertrouwen dat het goed zal komen, want de Heer zal heus het werk van zijn hand niet loslaten. Dat vertrouwen, dat is er niet...

En wat moet de Heer wel niet van haar denken, als ze zelf al vindt dat ze zo tekort schiet.

Mij intrigeert het allerlaatste vers van psalm 138. Ik heb verschillende vertalingen nagekeken om te zien of het er echt zo staat. Ja, vrijwel in alle vertalingen is de laat-

ste zin van psalm 138 een gebed, een vraag, een verzoek, een smeekbede: *'Heer, verlaat niet wat uw hand begon.'*

Waar tot op het laatst de hele psalm de sfeer ademt van dankbare geloofszekerheid, kijkt in het laatste vers iets van twijfel om de hoek. Of laat ik het preciezer zeggen: in het laatste vers wordt de mens die de Heer looft om de zekerheid van diens genadige nabijheid, een mens die vragen moet dat het ook echt inderdaad zo wezen mag, dat de Heer hem niet aan z'n lot zal overlaten.

In die zin is psalm 138 niet anders dan de meeste andere psalmen, waar we steeds stem en tegenstem horen: enerzijds een uitgesproken Godsvertrouwen, anderzijds de moeite om, als het erop aankomt, echt bij de levende God de troost en de kracht te vinden die je zo nodig hebt.

'U bent niet de enige, mevrouw Thole, en niet de eerste en niet de laatste mens die van harte geloven wil in de reddende nabijheid van de Heer en er toch, wanneer de nood zich aandient, moeite mee heeft. De twijfel is zo eigen aan ons mensen. Dat u er bij momenten moeite mee heeft om u ten volle aan de Heer toe te vertrouwen, til daar alsjeblieft niet te zwaar aan. En wees in Gods naam niet te zeer teleurgesteld in u zelf.'

Weet dat God u kent en doorgrondt, zoals de volgende psalm aangeeft (Ps. 139). Dat Hij van verre uw gedachten verstaat. Erken en aanvaard dat ook u naast de lofprijzing het smeekgebed nodig hebt. Want we zijn en blijven wankelmoedige mensen. God weet dat. Zijn liefde hangt niet af van onze standvastigheid in geloof.'

We mogen denken aan een beeld uit Jesaja 49, waar het gaat over de liefde van God die nog groter en sterker is dan de liefde van een moeder voor haar kind. *'Kan een vrouw haar zuigeling vergeten of harteloos zijn tegen het kind dat zij droeg? Zelfs al zou zij het vergeten, ik vergeet jou nooit',* zegt de Heer. *'Je naam staat geschreven in de palm van mijn hand.'*

Na onze weifelende bede dat God ons niet zal verlaten, zal er ongetwijfeld ook weer een tijd komen van standvastig vertrouwen. Bijvoorbeeld met de woorden van psalm 73: *'Bij U, mijn God, altijd ben ik bij U. Gij houdt mij vast. Gij zijt mijn Rots, de toekomst die op mij wacht. Bij U, mijn God, bij U ben ik geborgen.'*

(*4) uit Psalmen in de berijming van 1773, A. Jongbloed c.v. Leeuwarden